

ความสัมพันธ์ระหว่างเทพหญิงกับไฟในวรรณกรรมเรื่อง โคะจิกิ: กรณีศึกษาเทพฮิสะนะมิและโคะโนะฮะนะโนะชะกุยะบิเมะ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเทพหญิงกับไฟที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง *โคะจิกิ* โดยมุ่งเน้นศึกษาเทพฮิสะนะมิและโคะโนะฮะนะโนะชะกุยะบิเมะ รวมทั้งวิเคราะห์ทัศนคติความเชื่อที่สะท้อนผ่านความสัมพันธ์ดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเทพฮิสะนะมิและโคะโนะฮะนะโนะชะกุยะบิเมะกับไฟมีความแตกต่างกัน โดยในกรณีของเทพฮิสะนะมิ ไฟแสดงถึงการทำลายล้าง เนื่องจากเทพแห่งไฟได้ทำให้อวัยวะเพศของนางถูกเผาไหม้และทำให้นางเสียชีวิต ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวอาจสัมพันธ์กับกระบวนการคลอดบุตรของผู้หญิง เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เจ็บปวด ทรมาน และอาจทำให้เสียชีวิต ซึ่งสามารถเปรียบได้กับการทำลายล้างของไฟ อีกทั้งไฟในกรณีของนางที่แสดงถึงการทำลายล้างและนำมาสู่การเสียชีวิตของนาง อาจสะท้อนถึงทัศนคติความเชื่อของชาวญี่ปุ่นที่วามลทินจากความตายสามารถถ่ายทอดผ่านไฟได้ ซึ่งทัศนคติความเชื่อดังกล่าวปรากฏในพิธีศพของชาวญี่ปุ่น การที่ *โคะจิกิ* ให้ไฟในกรณีของนางแสดงถึงการทำลายล้างซึ่งสัมพันธ์กับมลทินจากความตาย อาจเป็นเพราะต้องการเน้นย้ำว่านางไม่มีบทบาทในการให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ ในทางกลับกัน ไฟในกรณีของโคะโนะฮะนะโนะชะกุยะบิเมะแสดงถึงชีวิตใหม่ เนื่องจากนางได้ให้กำเนิดชีวิตใหม่ออกมาในขณะที่เปลวไฟกำลังลุกโชน ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวอาจสะท้อนถึงทัศนคติความเชื่อที่ว่าผู้หญิงคือผู้ให้กำเนิดชีวิตใหม่ อีกทั้งไฟที่แสดงถึงชีวิตใหม่ในกรณีนี้ ยังอาจหมายถึงชีวิตใหม่ของนางที่ปราศจากคำครหาภายหลังการใช้ไฟพิสูจน์ความบริสุทธิ์ โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจสะท้อนถึงทัศนคติความเชื่อเรื่องชีวิตใหม่ที่บริสุทธิ์ภายหลังการใช้ไฟชำระ ซึ่งเชื่อมโยงถึงขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวญี่ปุ่นที่มีการใช้ไฟเป็นเครื่องชำระ การที่ *โคะจิกิ* ให้ไฟในกรณีของนางแสดงถึงชีวิตใหม่ ซึ่งเชื่อมโยงถึงชีวิตใหม่ของนางที่ปราศจากคำครหา และการใช้ไฟเป็นเครื่องชำระให้บริสุทธิ์ อาจเป็นเพราะต้องการเน้นย้ำถึงคุณลักษณะอันบริสุทธิ์ของนางในฐานะผู้ให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ นอกจากนี้ การที่ *โคะจิกิ* นำเสนอความสัมพันธ์ของเทพหญิงทั้งสององค์กับไฟในแง่ของการทำลายล้างและชีวิตใหม่ อาจเป็นเพราะต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่าผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับไฟในทั้งสองมิตินี้

คำ

สำคัญ

โคะจิกิ, ไฟ, เทพฮิสะนะมิ, โคะโนะฮะนะโนะชะกุยะบิเมะ, ผู้หญิง

* บทความนี้ได้รับการสนับสนุนบางส่วนจาก Hakuodo Foundation

The Relationship Between Goddesses and Fire in *Kojiki*: A Case Study of Izanami and Konohanasakuya-hime

Abstract

This research studied the relationship between goddesses and fire in *Kojiki*, focusing on Izanami and Konohanasakuya-hime. The beliefs reflected through these relationships were analyzed, and the results were that the relationship between Izanami and Konohanasakuya-hime and fire differed. In the case of Izanami, fire represents destruction, insofar as engendering the Fire God fatally burned her. This tale used the metaphor of fiery destruction to evoke the parturition process that causes pain, suffering, and death. Fire, representing destruction and leading to Izanami's death, also reflected the Shinto belief that death impurity is transmitted through fire, a concept reflected in Japanese funerals. In *Kojiki*, the fire of destruction was likened to impurity caused by death, possibly to emphasize that Izanami had no role in engendering the divine heir. However, fire for Konohanasakuya-hime represents new life, appearing while a flame burns, symbolizing the belief in women as life-givers. The fire representing a new life may also refer to Konohanasakuya-hime's new life, free from the reproach after the test of fire. This relationship reflects the belief in an unadulterated new life after a purifying flame, linked to Japanese customs and traditions in which fire is a purifying agent. *Kojiki* depicts fire in her case as new life, connected to her fresh blameless existence, with its use as a means of purification and possibly emphasizing her untainted nature as the bearer of heavenly offspring. Additionally, the *Kojiki* presents the two goddesses in a relationship to fire of destruction and new life, possibly showing women as connected to flames in these two aspects.

Key words

Kojiki, Fire, Izanami, Konohanasakuya-hime, Female

1. บทนำ

โคะจิกิ (『古事記』) เป็นวรรณกรรมประเภทบันทึกประวัติศาสตร์เล่มแรกของญี่ปุ่น มีทั้งหมด 3 เล่ม ซึ่งรวบรวมเรื่องราวเกี่ยวกับเทวดานาน ตำนานต่าง ๆ และประวัติศาสตร์ราชวงศ์จักรพรรดิไว้ โดยบอกเล่าเรื่องราวตั้งแต่การกำเนิดของเทพเจ้าและโลกมนุษย์ จนถึงรัชสมัยของจักรพรรดินิซุโอะโกะ (推古天皇) ซึ่งเป็นจักรพรรดิองค์ที่ 33 ของญี่ปุ่น

โคะจิกิ ถูกเขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างฐานอำนาจในการปกครองประเทศให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น และยืนยันสถานะของจักรพรรดิในฐานะผู้สืบเชื้อสายมาจากเทพเจ้า ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นพระราชดำริของจักรพรรดิเท็มมุ (天武天皇) ดังนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว พระองค์จึงโปรดเกล้าฯ ให้ชิเอะดะ โนะ อะระ (稗田阿礼) ซึ่งเป็นนักเล่านิทาน ท่องจำเรื่องราวเกี่ยวกับเทวดานาน ตำนานต่าง ๆ และข้อมูลเกี่ยวกับราชวงศ์จักรพรรดิไว้ ต่อมาในรัชสมัยของจักรพรรดินิเก็มเมะอิ (元明天皇) พระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้ขุนนางนามว่าโอ โนะ ยะซุมะโระ (太安万侶) บันทึกเรื่องราวเหล่านั้นตามคำบอกเล่าของชิเอะดะ โนะ อะระ โดยโอ โนะ ยะซุมะโระได้คัดเลือกเรื่องราวที่เหมาะสมและนำมาปรับปรุงแก้ไขจนเสร็จสมบูรณ์ในปี ค.ศ. 712

เนื้อหาของโคะจิกิในส่วนของเทวดานานนั้นมีปรากฏอยู่ในเล่มที่ 1 ซึ่งบอกเล่าเรื่องราวตั้งแต่การถือกำเนิดของเทพเจ้าและโลกมนุษย์ จนถึงการถือกำเนิดของจักรพรรดิเท็มมุ (神武天皇) ซึ่งถือเป็นจักรพรรดิองค์แรกตามตำนานของญี่ปุ่น ภายในเรื่องได้กล่าวถึงเทพหญิงที่มีความเกี่ยวข้องกับไฟอยู่ 2 องค์ ได้แก่ เทพอิสะนะมิ (伊弉那美命) และโคะโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะ (木花之佐久夜毘売) โดยเทพอิสะนะมิ นางเป็นเทพหญิงคู่กับเทพชายนามว่าอิสะนะกิ (伊弉那岐命) ทั้งสองเป็นเทพชายหญิงรุ่นที่ 7 และได้รับมอบหมายจากเหล่าเทพบนสรวงสวรรค์ให้ทำหน้าที่สร้างแผ่นดิน นางมีบทบาทสำคัญในการให้กำเนิดหมู่เกาะและเทพเจ้าต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก แต่ในท้ายที่สุด นางได้เสียชีวิตจากการให้กำเนิดเทพแห่งไฟ ทำให้นางต้องไปอยู่ในดินแดนโยะมิ (黄泉国) หรือดินแดนหลังความตาย ส่วนโคะโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะ นางเป็นธิดาของเทพโอยะมะทซุมิ (大山津見神) และเป็นภรรยาของเทพนินิจิ (邇邇杵命) ผู้เป็นหลานของเทพอะมะเตะระสุ (天照大御神) นอกเหนือจากการเป็นเทพหญิงที่มีความงดงามแล้ว นางยังมีบทบาทสำคัญในการคลอذبตรึงไฟเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน หลังจากที่ถูกเทพนินิจิใส่ความว่าได้ตั้งครรภ์บุตรของเทพบนพื้นพิภพ

จากเรื่องราวของเทพอิสะนะมิและโคะโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะ ผู้วิจัยมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างเทพหญิงทั้งสององค์กับไฟมีลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในกรณีของเทพอิสะนะมิ ไฟเป็นเหตุให้นางเสียชีวิต ในขณะที่กรณีของโคะโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะ ไฟถูกใช้เป็นเครื่องพิสูจน์ความบริสุทธิ์ ประเด็นดังกล่าวทำให้เป็นที่สนใจว่าเหตุใดไฟในกรณีของเทพหญิงทั้งสององค์จึงมีความแตกต่างกัน และเหตุใดโคะจิกิจึงนำเสนอเรื่องราวของเทพหญิงทั้งสององค์นี้โดยเชื่อมโยงกับไฟ การศึกษาประเด็นดังกล่าวอาจทำให้เห็นถึงบทบาทของไฟที่ปรากฏในความสัมพันธ์ของเทพหญิงทั้งสององค์ ตลอดจนคติความเชื่อที่สะท้อนผ่านความสัมพันธ์ดังกล่าว

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โคโนะ โนะบุโกะ (1995) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงในยุคหินและยุคโบราณของญี่ปุ่น โดยในเนื้อความได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างเทพอิสะนะมิและโคะโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะกับไฟไว้ว่า ในกรณีของเทพอิสะนะมิ หลังจากให้นางให้กำเนิดเทพแห่งไฟ อวัยวะเพศของนางได้ถูกเผาไหม้ ส่งผลให้นางเกิดการเจ็บป่วยและอาเจียนออกมา อาเจียนดังกล่าวได้กลายเป็นเทพแห่งโลหะสององค์ ได้แก่ เทพคะนะยะมะบิโกะ (金山毘古神)

และเทพคะนะยะมะบิเมะ (金山毘売神) เรื่องราวนี้สะท้อนถึงตำนานเกี่ยวกับเหล็ก ซึ่งเชื่อมโยงกับอำนาจของกษัตริย์ ในส่วนของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะ นางได้จุดไฟเผาอุบะ (産屋) หรือกระท่อมที่ใช้สำหรับคลอดบุตร และให้กำเนิดเทพเจ้าสามองค์ออกมาท่ามกลางเปลวเพลิง โดยการคลอดบุตรในเปลวเพลิงดังกล่าวสะท้อนถึงการตีเหล็กหะตะระ ผู้วิจัยมองว่างานศึกษาของโคโนะ โนะบุโกะจะเน้นศึกษาถึงคติความเชื่อและเหตุการณ์ที่สะท้อนผ่านความสัมพันธ์ระหว่างเทพหญิงทั้งสององค์ดังกล่าวกับไฟ ซึ่งมีแนวทางการศึกษาคลายคลึงกับงานศึกษาของยะมะตะ ฮิโตะมิ (2006) ที่กล่าวว่า หลังจากที่เทพฮิโตะมิให้กำเนิดเทพแห่งไฟ นางได้ถูกไฟเผาไหม้อวัยวะเพศและเกิดการเจ็บป่วย สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่ามีไฟอยู่ในร่างกายของผู้หญิง และมีการกล่าวถึงทฤษฎีของทะกะจิ โทะมิโอะ (高木敏雄) ที่ว่า การเสียชีวิตของนางจากการให้กำเนิดเทพแห่งไฟ อาจสื่อถึงเครื่องมือจุดไฟที่ถูกเผาไหม้จนหมดสิ้น อีกทั้งงานศึกษาของยะมิตะ อะทซุฮิโกะ (2007) ก็มีแนวคิดที่สอดคล้องกันโดยระบุว่าตำนานการให้กำเนิดเทพแห่งไฟของเทพฮิโตะมิเชื่อมโยงกับการทำเกษตรแบบไร้เลื่อนลอย ซึ่งสันนิษฐานว่าเกิดขึ้นในสมัยโจมง (縄文時代) รวมถึงยังเกี่ยวข้องกับการปรากฏการณ์การปะทุของภูเขาไฟ

นอกจากนี้ งานศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเทพฮิโตะมิและโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะกับไฟในประเทศไทย ก็มีแนวทางการศึกษาคลายคลึงกับงานศึกษาของชาวญี่ปุ่นที่ได้กล่าวไปข้างต้น โดยงานศึกษาของอรรธยา สุวรรณระดา (2553) ได้กล่าวว่า ในกรณีของเทพฮิโตะมิ การเสียชีวิตของนางจากการคลอดเทพแห่งไฟสะท้อนถึงการเสียสละชีวิตของแม่เพื่อลูก การกำเนิดของเทพแห่งไฟจากการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างเทพชายและเทพหญิงชี้ให้เห็นถึงวิธีการจุดไฟในยุคโบราณ และความสัมพันธ์ระหว่างความร้อนในร่างกายกับไฟ ตำนานนี้ยังเชื่อมโยงกับการเกิดพืชพรรณธัญญาหาร การทำไร่เผาป่า การตีเหล็กทำดาบ ภูเขาไฟ และปรากฏการณ์ธรรมชาติอื่น ๆ อีกทั้งการที่เทพฮิโตะมิมิล้มป่วยจากการคลอดเทพแห่งไฟและให้กำเนิดเทพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เรือโลหะ และดินเผาอาจเป็นต้นกำเนิดของวัฒนธรรม ในส่วนของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะ การคลอดบุตรในกองไฟของนางสะท้อนถึงการเผาไร่นาเพื่อให้พืชพรรณงอกงามขึ้นใหม่ การที่นางเผาโรงคลอดก่อนให้กำเนิดบุตรของเทพนินิจิเป็นการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของนาง และบุตรทั้งสามที่ถือกำเนิดออกมาได้อย่างปลอดภัยถือเป็นการยืนยันถึงความบริสุทธิ์ของนาง การกระทำดังกล่าวยังสะท้อนถึงพิธีอุเกะอิซึ่งเป็นการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ และยังเชื่อมโยงกับการเผาไร่นาเพื่อให้พืชพรรณงอกงามใหม่ โดยงานศึกษาของอรรธยา สุวรรณระดาที่มีความคล้ายคลึงกับงานศึกษาของภักตร์ พิพัฒน์กุล (2552) ที่กล่าวว่า ในกรณีของเทพฮิโตะมิ เรื่องราวการให้กำเนิดเทพแห่งไฟของนางสามารถอธิบายถึงแนวคิดและพิธีกรรมของชาวญี่ปุ่นโบราณเกี่ยวกับความสำคัญของไฟในวิถีชีวิต อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทของนางในฐานะผู้ให้กำเนิดสิ่งที่มีประโยชน์ต่อมนุษยชาติ เช่น ไฟ และพืชนานาชนิด นอกจากนี้ การที่นางเป็นผู้ให้กำเนิดไฟยังอาจสื่อถึงการถ่ายทอดอำนาจในการปกครอง หรือเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่ของจักรพรรดิ ในส่วนของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะ วีรกรรมการคลอดบุตรท่ามกลางเปลวไฟของนางสะท้อนภาพลักษณ์ของแม่ผู้มีพลังพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของชาวญี่ปุ่นโบราณ

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นพบว่า งานวิจัยที่ผ่านมาจะศึกษาคติความเชื่อและเหตุการณ์ที่สะท้อนผ่านความสัมพันธ์ระหว่างเทพฮิโตะมิและโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะกับไฟเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยนี้จะเน้นศึกษาความแตกต่างของไฟในกรณีของเทพหญิงทั้งสององค์ ซึ่งยังไม่พบงานวิจัยใดที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของไฟที่ปรากฏในความสัมพันธ์ดังกล่าว สาเหตุที่ไฟมีบทบาทแตกต่างกัน สาเหตุที่โคจิกินำเสนอเรื่องราวของเทพหญิงสององค์นี้โดยเชื่อมโยงกับไฟ และคติความเชื่อที่สะท้อนผ่านความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งเชื่อมโยงถึงพิธีกรรมที่ชาวญี่ปุ่นปฏิบัติในปัจจุบัน ทั้งหมดนี้ถือเป็นการขยายขอบเขตการวิเคราะห์จากงานวิจัยที่ผ่านมา

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเทพอัสนะมิและโคโนะสะนะโนะชะกุยะบิเมะกับไฟที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง *โคะจิกิ* รวมทั้งวิเคราะห์ทัศนคติความเชื่อที่สะท้อนผ่านความสัมพันธ์ดังกล่าว

4. สมมติฐานของการวิจัย

4.1 ไฟในกรณีของเทพอัสนะมิแสดงถึงการทำลายล้าง ซึ่งสัมพันธ์กับกระบวนการคลอดบุตรของผู้หญิง และเชื่อมโยงถึงเรื่องมลทินจากความตาย ความสัมพันธ์ของนางกับไฟสะท้อนคติความเชื่อของชาวญี่ปุ่นเกี่ยวกับมลทินจากความตาย

4.2 ไฟในกรณีของโคโนะสะนะโนะชะกุยะบิเมะแสดงถึงชีวิตใหม่ ซึ่งหมายถึงการถือกำเนิดของชีวิตใหม่ และชีวิตใหม่ของนางที่ปราศจากคำครหา ความสัมพันธ์ของนางกับไฟสะท้อนคติความเชื่อเกี่ยวกับผู้หญิงในฐานะผู้ให้กำเนิดชีวิตใหม่ และคติความเชื่อของชาวญี่ปุ่นเรื่องการใช้ไฟเป็นเครื่องชำระ

4.3 ความแตกต่างทางบทบาทของเทพอัสนะมิและโคโนะสะนะโนะชะกุยะบิเมะมีผลต่อการแสดงความหมายของไฟ

4.4 การที่วรรณกรรมเรื่อง *โคะจิกิ* นำเสนอความสัมพันธ์ของเทพหญิงทั้งสององค์กับไฟในแง่ของการทำลายล้าง และชีวิตใหม่ สะท้อนความเชื่อที่ว่าผู้หญิงสัมพันธ์กับไฟในทั้งสองมิติดังกล่าว โดยในแง่ของการทำลายล้าง เชื่อมโยงกับกระบวนการคลอดบุตรของผู้หญิง และในแง่ของชีวิตใหม่ เชื่อมโยงกับความเชื่อที่ว่าผู้หญิงคือผู้ให้กำเนิดชีวิตใหม่

5. ขอบเขตและวิธีการวิจัย

ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่อง *โคะจิกิ* จากนั้นศึกษาด้วยบทที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างเทพอัสนะมิและโคโนะสะนะโนะชะกุยะบิเมะกับไฟ โดยใช้ต้นฉบับ *โคะจิกิ* (『古事記』) ของสำนักพิมพ์ โมงะกุกัน (小学館) จากนั้นวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเทพหญิงทั้งสององค์กับไฟ รวมไปถึงวิเคราะห์ทัศนคติความเชื่อที่สะท้อนผ่านความสัมพันธ์ดังกล่าว

งานศึกษาชิ้นนี้ใช้ระบบถอดเสียงอักษรภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นผลงานวิจัยของคณาจารย์คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พ.ศ. 2530) อย่างไรก็ดี คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นที่นิยมใช้กันแพร่หลายแล้วจะถอดเสียงตามความนิยมเดิม

6. ผลการวิจัยและบทวิเคราะห์

6.1 ความหมายของ “ไฟ” ในทางคติชนวิทยาญี่ปุ่น

เนื่องจากงานวิจัยนี้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างเทพอัสนะมิและโคโนะสะนะโนะชะกุยะบิเมะกับไฟ ผู้วิจัยจึงขออธิบายความหมายของไฟในทางคติชนวิทยาญี่ปุ่นเพื่อสร้างความเข้าใจเบื้องต้นแก่ผู้อ่าน โดยชะกุระอิ โทะกุตะโร (桜井 徳太郎, 1980, pp. 239-240) ได้กล่าวไว้ว่า ไฟถือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ชาวญี่ปุ่นจะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยอาศัยไฟ เพราะเชื่อว่าไฟมีอำนาจในการทำลายล้าง และสามารถชำระสิ่งต่าง ๆ ให้บริสุทธิ์ได้ อีกทั้งยังเชื่อว่าไฟเป็นสัญลักษณ์ของการนำทางดวงวิญญาณของเทพเจ้าและบรรพบุรุษ ทั้งยังช่วยปิดเปลวสิ่งชั่วร้าย นอกจากนี้ เมื่อมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับมลทิน เช่น การเกิดและการตาย เกิดขึ้นภายในบ้าน มลทินดังกล่าวจะสามารถถ่ายทอดผ่านไฟได้ แสดงให้เห็นว่าไฟเป็นตัวกลางสำคัญในการถ่ายทอดมลทิน

นอกจากนี้ โคโนะ โนะบุโกะ (河野信子, 1995, pp. 42, 50-51) ยังอธิบายว่า ผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับไฟ มาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยไฟเป็นทั้งพลังแห่งการคุ้มครองและสัญลักษณ์ของชีวิต ซึ่งเชื่อมโยงกับชีวิตที่อยู่ในครรภ์ของมารดา อีกทั้งคำว่า “โฮโตะ” (ほと) ซึ่งหมายถึงเตาไฟ ยังพ้องเสียงกับคำว่า “โฮตะ” (ホト) ที่หมายถึงอวัยวะเพศหญิง สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้หญิงกับที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมดั้งเดิมที่เตาไฟถือเป็นศูนย์กลางของบ้าน และผู้หญิงมีหน้าที่ดูแลเรื่องไฟ ทั้งยังสะท้อนความเชื่อที่ว่าไฟอยู่ในอวัยวะเพศหญิง

จากนัยของไฟข้างต้น ผู้วิจัยมองว่าไฟในกรณีของเทพอัสนะนะมี สัมพันธ์กับนางในแง่ของการทำลายล้างและการเป็นสื่อกลางถ่ายทอดมลทิน ซึ่งจะกล่าวต่อไปในหัวข้อที่ 6.2 ในขณะที่ไฟในกรณีของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะ สัมพันธ์กับนางในแง่ของการเป็นเครื่องชำระให้บริสุทธิ์ ซึ่งจะกล่าวต่อไปในหัวข้อที่ 6.3 นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมองว่าการที่โคจิให้เทพหญิงทั้งสององค์ดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับไฟ อาจเนื่องมาจากชาวญี่ปุ่นในสมัยโบราณเชื่อว่าผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับไฟ

ในหัวข้อที่ 6.3 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะกับไฟ และพบว่าไฟในกรณีของนางแสดงถึงชีวิตใหม่ ซึ่งหากพิจารณาในระดับผิวเผิน อาจสอดคล้องกับแนวคิดของโคโนะ โนะบุโกะ ที่ระบุว่าไฟเป็นสัญลักษณ์ของชีวิต อย่างไรก็ตาม ไฟที่แสดงถึงชีวิตใหม่ในกรณีของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะ หมายถึงการถือกำเนิดของชีวิตใหม่จากครรภ์ และชีวิตใหม่ที่บริสุทธิ์ภายหลังการชำระด้วยไฟ ขณะที่แนวคิดของโคโนะ โนะบุโกะ เน้นการเชื่อมโยงไฟกับชีวิตที่อยู่ในครรภ์ของมารดาเป็นหลัก ดังนั้น นัยของไฟในฐานะสัญลักษณ์ของชีวิตตามแนวคิดของโคโนะ โนะบุโกะ จึงไม่สอดคล้องกับกรณีของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะ

จะเห็นได้ว่าชาวญี่ปุ่นมีความเชื่อเกี่ยวกับไฟในหลากหลายแง่มุม อีกทั้งยังมองว่าไฟมีความสัมพันธ์กับผู้หญิง จากการศึกษาข้างต้นพบว่า ไฟในกรณีของเทพอัสนะนะมี สัมพันธ์กับนางในฐานะพลังแห่งการทำลายล้างและสื่อกลางในการถ่ายทอดมลทิน ขณะที่ไฟในกรณีของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะ สัมพันธ์กับนางในฐานะเครื่องชำระให้บริสุทธิ์ อีกทั้งการที่โคจิให้เทพหญิงทั้งสององค์มีความเกี่ยวข้องกับไฟ อาจเป็นเพราะความเชื่อที่ว่าผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับไฟ นอกจากนี้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเมะกับไฟยังชี้ให้เห็นว่า ไฟในบริบทของนางสื่อถึงชีวิตใหม่ ซึ่งครอบคลุมทั้งชีวิตใหม่ที่ถือกำเนิดจากครรภ์ และชีวิตใหม่ที่บริสุทธิ์ ภายหลังการใช้ไฟชำระ นัยของไฟในกรณีนี้จึงแตกต่างจากแนวคิดของโคโนะ โนะบุโกะ ที่มองว่าไฟเป็นสัญลักษณ์ของชีวิต ซึ่งเน้นไปที่ชีวิตที่อยู่ในครรภ์ของมารดาเป็นหลัก

6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเทพอัสนะนะมีกับไฟ

หลังจากที่เทพอัสนะนะกิและเทพอัสนะนะมีได้ร่วมกันสร้างแผ่นดินขึ้นมา เทพทั้งสองได้ทำพิธีแต่งงานและให้กำเนิดหมู่เกาะ รวมถึงเทพเจ้าต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ในขณะที่เทพอัสนะนะมีกำลังให้กำเนิดเทพแห่งไฟ ตัวบทโคจิก็ได้บรรยายถึงเหตุการณ์ดังกล่าวไว้ว่า

「次に、火之夜芸速男神を生みき。亦の名は、火之炫毘古神と謂ひ、亦の名は、火之迦具土神と謂ふ。此の子を生みしに困りて、みほとを炙かえて病み臥して在り。たぐりに成りし神の名は、金山毘古神。次に、金山毘売神。次に、屎に成りし神の名は、波邇夜須毘古神。次に、波酒夜須毘売神。次に、尿に成りし神の名は、弥都波能売神。次に、和久産巢日神。此の神の子は、豊宇気毘売神と謂ふ。故、伊耶那美神は、火の神を生みしに困りて、遂に神避り坐しき（略）。」 (p. 41)

(คำแปล : ถัดมานางได้ให้กำเนิดเทพอิโนะยะยะงิยะยะโฮะ หรืออีกชื่อหนึ่งเรียกว่าเทพอิโนะกะงะบิโกะ

หรือเทพธิดาในกะงูซุซุซุ จากการให้กำเนิดเทพองค์นี้ได้อำนาจวิเศษของนางถูกไฟเผาไหม้และทำให้นางเกิดการเจ็บป่วย ในเวลานั้น เทพที่ถือกำเนิดขึ้นมาจากอาเจียนของนางคือเทพคะนะยะมะบิโกะ ตามมาด้วยเทพคะนะยะมะบิเมะ เทพที่ถือกำเนิดขึ้นมาจากอุจจาระคือเทพอะนิยะซุบิโกะ ตามมาด้วยเทพอะนิยะซุบิเมะ เทพที่ถือกำเนิดขึ้นมาจากปัสสาวะคือเทพมิทซุสะโนะเมะ ตามมาด้วยเทพวะกุกุซุซุซุ ซึ่งบุตรของเทพองค์นี้คือเทพโทะโยะอุกะบิเมะ จากนั้นเทพธิดาในกะงูซุซุซุได้เสียชีวิตจากการให้กำเนิดเทพแห่งไฟ (ย่อ) (แปลโดยผู้วิจัย)

หากพิจารณาจากตัวบทแล้ว ผู้วิจัยมองว่าการที่ในโคะจิกิให้เทพธิดาในกะงูซุซุซุเสียชีวิตเพราะไฟแล้วเสียชีวิตนั้น อาจตีความได้ว่าไฟในกรณีของนางแสดงถึงการทำลายล้าง เนื่องจากเทพแห่งไฟได้อำนาจวิเศษของนางถูกไฟเผาไหม้และทำให้นางเสียชีวิต ซึ่งการที่ไฟแสดงถึงการทำลายล้างดังกล่าวอาจสัมพันธ์กับกระบวนการคลอตนุตรของผู้หญิง เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้หญิงเกิดความเจ็บปวด ทรมาน และอาจทำให้เสียชีวิต ซึ่งสามารถเปรียบได้กับการทำลายล้างของไฟ

ผู้วิจัยยังมองว่าการที่ไฟในกรณีของเทพธิดาในกะงูซุซุซุแสดงถึงการทำลายล้างและนำมาสู่การเสียชีวิตของนาง อาจสะท้อนถึงคติความเชื่อของชาวญี่ปุ่นที่ว่ามลทินจากความตายสามารถถ่ายทอดผ่านไฟได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ชาวญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับไฟในฐานะตัวกลางในการถ่ายทอดมลทินดังที่ได้กล่าวไปในหัวข้อที่ 6.1 ซึ่งแนวคิดเรื่องมลทินจากความตายมีรากฐานมาตั้งแต่สมัยโบราณ ดังจะเห็นได้จากคำอธิบายของซะกุระอิ โทะกุตะโร (桜井 徳太郎, 1980, pp. 107) ที่ระบุว่า ชาวญี่ปุ่นโบราณเชื่อว่าผู้ที่เผชิญเคราะห์ร้ายหรือเจ็บป่วยมักมีสิ่งที่เรียกว่ามลทิน หรือ “เคะงะระะ” (穢れ) ติดตัวอยู่ โดยมลทินหรือเคะงะระะนั้น มีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องความไม่บริสุทธิ์หรือความสกปรกในชีวิตประจำวัน ตัวอย่างเช่น การคลอตนุตรซึ่งถือเป็น “มลทินสีขาว” (白不浄) การมีประจำเดือนของผู้หญิงซึ่งถือเป็น “มลทินสีแดง” (赤不浄) และความตายซึ่งถือเป็น “มลทินสีดำ” (黒不浄) หากผู้ใดประสบกับมลทินเหล่านี้ จะต้องปลุกตัวไปยังสถานที่ที่พึงเฉพาะ ห้ามออกไปภายนอก รวมถึงไม่สามารถเข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาหรือเข้าใกล้พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมองว่าแนวคิดเรื่องมลทินจากความตายยังปรากฏเด่นชัดในโคะจิกิ โดยเฉพาะในตอนเทพธิดาในกะงูซุซุซุต้องชำระล้างร่างกายหลังจากการเดินทางไปหาเทพธิดาในกะงูซุซุซุในดินแดนโยะมิ ซึ่งตัวบทได้ระบุไว้ว่า

「是を以て、伊耶那伊勢大神の詔はく、「吾はいなしこめ、しこめき穢き国に到りて在りけり。故、吾は、御身の禊を為む」とのりたまひて」 (p. 49)

(คำแปล : เทพธิดาในกะงูซุซุซุกล่าวว่า “ข้าได้เดินทางไปยังดินแดนซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งสกปรก สมควรที่จะทำพิธีชำระล้างร่างกายให้สะอาด”) (แปลโดยผู้วิจัย)

ในที่นี้ 穢き国 หรือดินแดนซึ่งเต็มไปด้วยสิ่งสกปรก หมายถึงดินแดนโยะมิ ซึ่งเป็นดินแดนหลังความตายและเต็มไปด้วยผู้เสียชีวิต แสดงให้เห็นว่ามลทินที่เทพธิดาในกะงูซุซุซุได้รับมาจากดินแดนดังกล่าวคือมลทินจากความตาย ทำให้เทพธิดาในกะงูซุซุซุจำเป็นต้องทำพิธีชำระล้างร่างกายเพื่อกำจัดมลทินดังกล่าวออก เกี่ยวกับเรื่องตัวกลางในการถ่ายทอดมลทินจากความตายที่ปรากฏในโคะจิกิ งานศึกษาของโปะกุ มะซะโยะชิ (朴正義, 2014, pp. 283) ได้ระบุว่า เทพธิดาในกะงูซุซุซุได้รับมลทินจากความตายผ่านการรับประทานอาหารของดินแดนโยะมิ ซึ่งทำให้นางกลายเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนนั้นโดยสมบูรณ์ อีกทั้งดินแดนโยะมียังเป็นตัวกลางสำคัญในการถ่ายทอดมลทินจากความตายเข้าสู่นางเช่นกัน จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าชาวญี่ปุ่นมีความเชื่อเกี่ยวกับมลทินมาตั้งแต่สมัยโบราณ อีกทั้งในโคะจิกิยังปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับมลทินจากความตาย ซึ่งเห็นได้จากกรณีของเทพธิดาในกะงูซุซุซุที่ต้องชำระล้างร่างกายหลังจากกลับจากดินแดนโยะมิ และกรณีของเทพธิดาในกะงูซุซุซุที่ได้รับมลทินจากความตายผ่านดินแดนโยะมิและ

การรับประทานอาหารของดินแดนนั้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมองว่าไฟที่แสดงถึงการทำลายล้างในกรณีของเทพอิสະนะมิ อาจเป็นอีกหนึ่งตัวกลางในการถ่ายทอดมลทินจากความตายเข้าสู่ตัวนาง ซึ่งเป็นแนวคิดที่ยังปรากฏร่องรอยอยู่ในพิธี ศพของชาวญี่ปุ่นที่มีการหลีกเลี่ยงการใช้ไฟร่วมกับบ้านที่ผู้เสียชีวิต เพราะเชื่อว่ามลทินจากความตายสามารถ ถ่ายทอดผ่านไฟได้ดังที่ขุมนาด (2561, น. 163) ได้กล่าวไว้ หลักฐานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ไฟในกรณีของเทพอิสະนะมิ ไม่ได้เป็นเพียงสัญลักษณ์ของการทำลายล้าง แต่ยังถูกมองว่าเป็นตัวกลางสำคัญในการถ่ายทอดมลทินจาก ความตาย ซึ่งเป็นแนวคิดที่ยังปรากฏในวัฒนธรรมญี่ปุ่นมาตั้งแต่สมัยโบราณ

การที่ในโคะจิกิให้ไฟในกรณีของเทพอิสະนะมิแสดงถึงการทำลายล้าง ซึ่งส่งผลให้นางเสียชีวิตและแปดเปื้อน มลทินจากความตาย อาจเป็นเพราะต้องการเน้นย้ำว่านางไม่มีบทบาทในการให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ ซึ่งผู้ ให้กำเนิดต้องเป็นผู้ที่ปราศจากมลทิน โดยมลทินในที่นี้ผู้วิจัยมองว่าอาจเป็นมลทินจากความตายและการคลอดบุตร เนื่องจากความตายและการคลอดบุตรถือเป็นมลทินหลักในความเชื่อของชาวญี่ปุ่นโบราณ ขณะที่เทพอิสະนะมิได้รับ มลทินจากความตายซึ่งถือเป็นหนึ่งในมลทินหลัก ผ่านไฟซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการทำลายล้าง แสดงให้เห็นว่า ไฟดังกล่าวสัมพันธ์โดยตรงกับมลทินจากความตายของนาง อีกทั้งบุตรที่ถือกำเนิดจากการมีเพศสัมพันธ์ของ เทพอิสະนะกิและเทพอิสະนะมิ ถือเป็นเทพบนพื้นพิภพ ไม่ใช่ทายาทแห่งเทพสวรรค์ ดังนั้น อาจเป็นไปได้ว่า ในโคะจิกิจึงให้ไฟที่ปรากฏในเหตุการณ์การคลอดเทพแห่งไฟของนาง แสดงถึงการทำลายล้างซึ่งสัมพันธ์กับมลทิน จากความตาย เพื่อเน้นย้ำว่านางไม่มีบทบาทในการให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ อย่างไรก็ตาม การที่ผู้วิจัย ไม่มองว่าไฟที่แสดงถึงการทำลายล้างในกรณีของเทพอิสະนะมิ อาจเชื่อมโยงถึงเรื่องมลทินจากการคลอดบุตร เนื่องจากถึงแม้ว่าไฟจะสามารถเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดมลทินจากการคลอดได้ดังที่ได้กล่าวไปในหัวข้อที่ 6.1 แต่มลทินดังกล่าวเกิดจากการมีเลือดไหลออกมาภายหลังการคลอด ซึ่งถือเป็นมลทินตามที่ขุมนาด (2561, น. 253) ได้กล่าวไว้ ในขณะที่ตัวบทที่บรรยายเหตุการณ์การคลอดเทพแห่งไฟของเทพอิสະนะมิ ไม่ได้มีการระบุถึงการมี เลือดไหลออกมาภายหลังการคลอดเทพแห่งไฟ แต่กลับมีการระบุถึงการมีของเสีย ได้แก่ อาเจียน อุจจาระ และ ปัสสาวะออกมาแทน ซึ่งของเสียดังกล่าวไม่นับเป็นมลทินจากการคลอด ดังนั้น ไฟที่แสดงถึงการทำลายล้างในกรณี ของเทพอิสະนะมิจึงไม่เชื่อมโยงถึงเรื่องมลทินจากการคลอดบุตร

แนวคิดที่ว่าผู้ให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ต้องปราศจากมลทินจากความตายและการคลอดบุตร สามารถ เห็นได้จากกรณีของเทพต่อไปนี้ซึ่งมีบทบาทในการให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ กรณีของโคะโนะฮะนะโนะซะกุ ยะบิเะ ในตัวบทโคะจิกิได้ระบุว่า

「故、後に木花之佐久夜毘売、参み出でて白ししく、「妾は、妊身みぬ。今、産む時に 臨みて、是の天つ神の御子は、私に産むべくあらぬが故に、請す」とまをしき。爾くして、 詔ひしく、「佐久夜毘売、一宿にや妊みぬる。是は、我が子に非じ。必ず国つ神の子なら む」とのりたまひき。爾くして、答へて白さく、「吾が妊める子、若し国つ神の子ならば、 産む時に幸くあらじ。若し天つ神の御子ならば、幸くあらむ」とまをして、即ち戸無き八尋 殿を作り、其の殿の内に入り、土を以て塗り塞ぎて、方に産まむとする時に、火を以て其の 殿に著けて産みき。故、其の火の盛りに焼ゆる時に生める子の名は、火照命（略）。次に、 生みし子の名は火須勢理命。次に、生みし子の御名は、火遠理命、亦の名は、天津日高日子 穗々手見命 <三柱>。」 (p. 123)

(คำแปล : จากนั้นโคะโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเะได้ไปพบเทพนินิงและกล่าวว่า “ข้าได้ตั้งครรภ์ และ

บัดนี้ได้ครบกำหนดคลอดแล้ว เนื่องจาก**บุตรแห่งเทพสวรรค์**ไม่สมควรถือกำเนิดขึ้นมาโดยไม่มีผู้ใดล่วงรู้ ดังนั้นข้าจึงนำเรื่องนี้มาแจ้งแก่ท่าน” เมื่อเทพนินิงได้ฟังดังนั้นจึงตอบกลับไปว่า “ชะกฤษะบิเมะ เพียงชั่วข้ามคืนเจ้าก็ตั้งครรภ์แล้วหรือ บุตรในครรภ์ของเจ้าคงมิใช่บุตรของข้า หากแต่เป็นบุตรของเทพบนพื้นพิภพอย่างแน่นอน” เมื่อโคะโนะสะนะโนะชะกฤษะบิเมะได้ฟังดังนั้นจึงตอบกลับไปว่า “หากบุตรในครรภ์ของข้าเป็นบุตรของเทพบนพื้นพิภพ คงถือกำเนิดขึ้นมาอย่างไม่ปลอดภัย แต่หากเป็นบุตรของเทพสวรรค์ คงถือกำเนิดขึ้นมาอย่างปลอดภัยเป็นแน่” ทันใดนั้น นางจึงสร้างเรือนคลอดอันศักดิ์สิทธิ์ขนาดใหญ่ซึ่งไร้ประตูขึ้นมา แล้วเข้าไปอยู่ด้านในนั้น จากนั้นนำดินกลบปิดทางเข้าไว้ เมื่อถึงเวลาคลอด นางได้จุดไฟเผาเรือนคลอดนั้นและให้กำเนิดบุตรออกมา บุตรที่ถือกำเนิดขึ้นมาในขณะที่เปลวไฟกำลังลุกโชนนั้นมีนามว่าเทพโอะเดะริ (ย่อ) บุตรที่ถือกำเนิดขึ้นถัดมามีนามว่าเทพโอะซุเซะริ และถัดมามีนามว่าเทพโอะโอะริ หรืออีกชื่อหนึ่งเรียกว่าเทพอะมะทะซุอิตะกะอิโกะโอะโอะเดะมิ บุตรที่ถือกำเนิดขึ้นมาทั้งหมดทั้งสิ้นสามองค์) (แปลโดยผู้วิจัย)

จะเห็นได้ว่าภายหลังจากที่โคะโนะสะนะโนะชะกฤษะบิเมะให้กำเนิดบุตรทั้งสาม ได้แก่ เทพโอะเดะริ เทพโอะซุเซะริ และเทพโอะโอะริ ซึ่งล้วนเป็นทายาทแห่งเทพสวรรค์ ตัวบทโคะจิก็ไม่ได้ระบุถึงการมีเลือดไหลออกมาภายหลังการคลอด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านางไม่ได้รับมลทินจากการคลอดบุตร อีกทั้งตัวบทก็ไม่ได้ระบุเช่นกันว่านางเสียชีวิตจากการให้กำเนิดบุตรทั้งสามองค์ดังกล่าว อันสะท้อนให้เห็นว่านางไม่ได้รับมลทินจากความตาย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าโคะโนะสะนะโนะชะกฤษะบิเมะเป็นผู้ที่ปราศจากมลทินจากการคลอดบุตรและมลทินจากความตาย อันเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความเหมาะสมของนางในฐานะผู้ให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ กรณีของเทพโอะโอะเดะมิบิเมะ ในตัวบทโคะจิก็ได้รับว่า

「是に、海の神の女豊玉毘売命、自ら参み出でて白ししく、「妾は、已に妊身みぬ。今、産む時に臨みて、此を念ふに、**天つ神の御子**は、海原に生むべくあらず。故、参み出で到れり」とまをしき。爾くして、即ち其の海辺の波限にして、鶺鴒の羽を以て葺草と為て、産殿を造りき。是に、其の産殿を未だ葺き合へぬに、御腹の急かなるに忍へず。故、産殿に入り坐しき。爾くして、方に産まむとする時に、其の日子に白して言ひしく、「凡そ他し国の人、は、産む時に臨みて、本つ国の形を以て産生むぞ。故、妾、今本の身を以て産まむと為。**願ふ、妾を見ること勿れ**」といひき。是に、其の言を奇しと思ひて、窃かに其の方に産まむとするを伺へば、八尋わにと化りて、匍匐ひ委蛇ひき。即ち見驚き畏みて、遁げ退きき。爾くして、豊玉毘売命、其の伺ひ見る事を知りて、心恥しと以為ひて、乃ち其の御子を生み置き、白さく、「妾は、恒に海つ道を通りて往来はむと欲ひき。然れども、吾が形を伺ひ見ること、是甚作し」とまをして、即ち海坂を塞ぎて、返り入りき。是を以て、其の産める御子を名けて、天津日高日子波限建鶺鴒葺草葺不合命と謂ふ。」 (p. 135-137)

(คำแปล : เทพโอะโอะเดะมิบิเมะผู้เป็นธิดาของเทพเจ้าแห่งท้องสมุทร ได้เดินทางขึ้นมาบนพื้นพิภพด้วยตนเอง จากนั้นได้ไปพบเทพโอะโอะริและกล่าวว่า “ข้าได้ตั้งครรภ์ และบัดนี้ได้ครบกำหนดคลอดแล้ว เนื่องจากบุตรแห่งเทพสวรรค์ไม่สมควรถือกำเนิดในท้องทะเล ดังนั้นข้าจึงเดินทางขึ้นมาบนนี้” เมื่อเทพโอะโอะริได้ฟังดังนั้น จึงรีบสร้างเรือนคลอดที่มุงด้วยขนของนกกาน้ำขึ้นบริเวณริมหาด แต่ก่อนที่จะหลังคาจะมุงเสร็จ เทพโอะโอะเดะมิบิเมะก็เกิดเจ็บครรภ์อย่างรุนแรงจนไม่สามารถทนได้ นางจึงเข้าไปในเรือนคลอด โดยก่อนที่จะนางจะคลอดบุตรนั้น นางได้กล่าวกับเทพโอะโอะริว่า “ในยามที่ผู้คนจากต่างแดนจะคลอดบุตร พวกเขาจะกลับคืนสู่ร่างเดิม

ดังเช่นที่เคยเป็นในถิ่นกำเนิดของตน ดังนั้นข้าจึงจะกลับคืนสู่ร่างดั้งเดิมของข้าเพื่อคลอดบุตรในครั้งนี้ ขอท่าน โปรดอย่ามองข้าในขณะที่นั้นเกิด” เทพโอะโอะริเมื่อได้ฟังก็รู้สึกสงสัยในถ้อยคำดังกล่าว จึงได้แอบดูเทพโทะโยะตะมะบิเระ ในขณะที่คลอดบุตร และได้พบว่านางกลายร่างเป็นฉลามขนาดใหญ่บนบิตร่างไปมา เมื่อเทพโอะโอะริเห็นดังนั้นก็ตกใจกลัวและวิ่งหนีไป เทพโทะโยะตะมะบิเระเมื่อได้ทราบว่าเทพโอะโอะริได้แอบมองในขณะที่นางคลอดบุตร จึงรู้สึกอับอายเป็นอย่างยิ่ง และได้ทิ้งบุตรที่เพิ่งคลอดไว้ตรงนั้นแล้วกล่าวว่า “ข้าคิดจะเดินทางมาหาท่านโดยใช้เส้นทางแห่งท้องทะเล แต่การที่ท่านแอบมองร่างของข้าเช่นนี้ ทำให้ข้ารู้สึกอับอายยิ่งนัก” จากนั้นนางจึงปิดเส้นทางแห่งท้องทะเลในทันที และเดินทางกลับไปยังดินแดนของตน ด้วยเหตุนี้นางจึงตั้งชื่อบุตรที่ถือกำเนิดขึ้นมาว่า เทพอะมะทสุฮิตะกะฮิโกะนะจิชะตะเกะอุกะยะฟุกิอะเอะสุ (แปลโดยผู้วิจัย)

จากตัวบทข้างต้น อิเคะ มะอะยะ 井出真綾 และอุมิยะมะ โยะมิยุกิ 牛山佳幸 (2016, pp. 90-91) ได้ระบุว่า จากคำกล่าวของเทพโทะโยะตะมะบิเระที่ระบุว่า “โปรดอย่ามองข้าในขณะที่นั้นเกิด (ขณะที่กำลังคลอดบุตร)” ทำให้มีการตีความข้อความดังกล่าวออกเป็นสองด้าน ทั้งในด้านที่เกี่ยวข้องกับมลทินจากการคลอดบุตรและไม่เกี่ยวข้องกับมลทินจากการคลอดบุตร โดยข้อมูลด้านที่เกี่ยวข้องกับมลทินจากการคลอดบุตรได้ระบุว่า การมองเห็นกระบวนการคลอดบุตรถือเป็นสิ่งต้องห้าม เนื่องจากการคลอดเป็นช่วงเวลาที่เต็มไปด้วยมลทิน ในขณะที่ข้อมูลด้านที่ไม่เกี่ยวข้องกับมลทินจากการคลอดบุตรได้ระบุว่า คำพูดดังกล่าวของเทพโทะโยะตะมะบิเระสะท้อนถึงความรู้สึกอับอายของสตรีที่กำลังคลอดบุตร ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ Hitomi Tonomura (2007, pp. 10) ที่ระบุว่า คำกล่าวของเทพโทะโยะตะมะบิเระอาจสะท้อนถึงความต้องการเป็นส่วนตัวของสตรีที่ไม่ต้องการให้มีความเห็นในช่วงเวลาที่เจ็บปวดจากการที่มดลูกบีบตัวขณะคลอดบุตร

จากงานศึกษาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า กรณีการคลอดบุตรของเทพโทะโยะตะมะบิเระมีการตีความว่าเกี่ยวข้องกับมลทินจากการคลอดบุตรและไม่เกี่ยวข้องกับมลทินจากการคลอดบุตร อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมองว่า ฉากการให้กำเนิดบุตรของเทพโทะโยะตะมะบิเระไม่มีความเกี่ยวข้องกับมลทินจากการคลอดบุตร เนื่องจากภายหลังจากที่นางให้กำเนิดเทพอะมะทสุฮิตะกะฮิโกะนะจิชะตะเกะอุกะยะฟุกิอะเอะสุ ซึ่งเป็นบุตรผู้สืบเชื้อสายแห่งเทพสวรรค์ ในตัวบท โคะจิกิ ไม่ได้มีการระบุถึงการมีเลือดไหลออกมาภายหลังการคลอดบุตรองค์ดังกล่าว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านางไม่ได้รับมลทินจากการคลอดบุตร นอกจากนี้ในตัวบทก็ไม่ได้มีการระบุถึงการเสียชีวิตของนางภายหลังการคลอดบุตรองค์ดังกล่าวเช่นกัน อันสะท้อนให้เห็นว่านางไม่ได้รับมลทินจากความตาย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า เทพโทะโยะตะมะบิเระเป็นผู้ที่ปราศจากมลทินจากการคลอดบุตรและมลทินจากความตาย อันเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความเหมาะสมของนางในฐานะผู้ให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ กรณีของเทพอะมะโยะริบิเระ ในตัวบท โคะจิกิ ได้ระบุว่า

「是の天津日高日子波限建鵜葺草葺不合命、其の姨玉依毘売命を娶りて、生みし御子の名は、五瀬命。次に、稲氷命。次に、御毛沼命。次に、若御毛沼命、亦の名は、豊御毛沼命、亦の名は、神倭伊波礼毘古命 <四柱>。」 (pp. 137-138)

(คำแปล : เทพอะมะทสุฮิตะกะฮิโกะนะจิชะตะเกะอุกะยะฟุกิอะเอะสุได้แต่งงานกับเทพอะมะโยะริบิเระ ผู้เป็นน้าสาว และได้ให้กำเนิดบุตรออกมาทั้งสิ้นสี่องค์ ได้แก่ เทพอิทซุเซ เทพอินะฮิ เทพมิเกะนู และเทพอะกะมิเกะนู ซึ่งเทพอะกะมิเกะนูมีอีกชื่อหนึ่งว่าเทพโทะโยะมิเกะนู หรือเทพอะมะยะมะโตะอะวะระบิโกะ) (แปลโดยผู้วิจัย)

จะเห็นได้ว่าภายหลังจากที่เทพอะมะโยะริบิเระให้กำเนิดเทพอิทซุเซ เทพอินะฮิ เทพมิเกะนู และเทพอะกะมิเกะนู ซึ่งล้วนเป็นบุตรผู้สืบเชื้อสายแห่งเทพสวรรค์ ในตัวบท โคะจิกิ ไม่ได้มีการระบุถึงการมีเลือดไหลออกมา

ภายหลังการคลอด ซึ่งสะท้อนว่านางไม่ได้รับมลทินจากการคลอดบุตร รวมถึงไม่ได้รับเชื้กันว่านางเสียชีวิตจากการให้กำเนิดบุตรทั้งสองดังกล่าวนั้น อันสะท้อนให้เห็นว่านางไม่ได้รับมลทินจากความตาย อีกทั้งเทพะกะมิเกะนุต่อมาคือจักรพรรดิจิมมุ ซึ่งถือเป็นจักรพรรดิองค์แรกตามตำนานของญี่ปุ่น และเป็นจักรพรรดิที่สืบเชื้อสายมาจากเทพนินิจิผู้เป็นหลานของเทพอะมะเตะระสุ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเทพะกะมิเกะนุเป็นผู้ที่ปราศจากมลทินจากการคลอดบุตรและมลทินจากความตาย อันเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความเหมาะสมของนางในฐานะผู้ให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์

จากกรณีของเทพหญิงทั้งสามองค์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้ให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ต้องเป็นผู้ที่ปราศจากมลทินจากความตายและมลทินจากการคลอดบุตร ในขณะที่เทพอะสะนะมิไม่ได้มีบทบาทในการให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ ดังนั้น อาจเป็นไปได้ว่าโคะจิกิจิจึงเน้นถึงบทบาทดังกล่าว โดยให้ไฟที่แสดงถึงการทำลายล้างของนางมีความเกี่ยวข้องกับมลทินจากความตาย ซึ่งถือเป็นหนึ่งในมลทินต้องห้ามของผู้ให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์

จะเห็นได้ว่าไฟในกรณีของเทพอะสะนะมิแสดงถึงการทำลายล้าง ทั้งยังเชื่อมโยงกับกระบวนการคลอดบุตรของผู้หญิง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้หญิงเกิดความเจ็บปวดและอาจทำให้เสียชีวิต และมลทินที่เกิดจากความตาย ซึ่งสะท้อนถึงคติความเชื่อที่ว่ามลทินจากความตายสามารถถ่ายทอดผ่านไฟได้ โดยคติความเชื่อดังกล่าวปรากฏในพิธีศพของชาวญี่ปุ่น นอกจากนี้ การที่โคะจิกิจิให้ไฟในกรณีของนางแสดงถึงการทำลายล้างซึ่งเกี่ยวข้องกับมลทินจากความตาย อาจเป็นเพราะต้องการเน้นย้ำว่านางไม่มีบทบาทในการให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ ซึ่งผู้ให้กำเนิดต้องเป็นผู้ที่ปราศจากมลทินจากความตายและการคลอดบุตร

6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างโคะโนะฮะนะโนะชะกุยะบิเมะกับไฟ

หลังจากที่เทพนินิจิลงมาปกครองพื้นพิภพ เทพนินิจิได้พบกับโคะโนะฮะนะโนะชะกุยะบิเมะ ณ แหลมคะซะซะ ต่อมาเทพทั้งสองได้แต่งงานกัน และหลังจากที่มีสัมพันธ์กันเพียงหนึ่งคืน โคะโนะฮะนะโนะชะกุยะบิเมะก็ตั้งครรภ์บุตรของเทพนินิจิ แต่เทพนินิจกลับไม่เชื่อว่าบุตรในครรภ์นั้นเป็นบุตรของตน ด้วยเหตุนี้ โคะโนะฮะนะโนะชะกุยะบิเมะจึงจำเป็นต้องพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเพื่อยืนยันว่าบุตรในครรภ์ของนางเป็นบุตรของเทพนินิจิ โดยในตำนานโคะจิกิจิ ได้ระบุถึงเหตุการณ์ดังกล่าวไว้ว่า

「故、後に木花之佐久夜毘売、参み出でて白しく、「妾は、妊身みぬ。今、産む時に臨みて、是の天つ神の御子は、私に産むべくあらぬが故に、請す」とまをしき。爾くして、詔ひしく、「佐久夜毘売、一宿にや妊みぬる。是は、我が子に非じ。必ず国つ神の子ならむ」とのりたまひき。爾くして、答へて白さく、「吾が妊める子、若し国つ神の子ならば、産む時に幸くあらじ。若し天つ神の御子ならば、幸くあらむ」とまをして、即ち戸無き八尋殿を作り、其の殿の内に入り、土を以て塗り塞ぎて、方に産まむとする時に、火を以て其の殿に著けて産みき。故、其の火の盛りに焼ゆる時に生める子の名は、火照命（略）。次に、生みし子の名は火須勢理命。次に、生みし子の御名は、火遠理命、亦の名は、天津日高日子穗々手見命 <三柱>。」 (p. 123)

(คำแปล : จากนั้นโคะโนะฮะนะโนะชะกุยะบิเมะได้ไปพบเทพนินิจิและกล่าวว่า “ข้าได้ตั้งครรภ์ และบัดนี้ได้ครบกำหนดคลอดแล้ว เนื่องจากบุตรแห่งเทพสวรรค์ไม่สมควรถือกำเนิดขึ้นมาโดยไม่มีผู้ใดล่วงรู้ ดังนั้นข้าจึงนำเรื่องนี้มาแจ้งแก่ท่าน” เมื่อเทพนินิจิได้ฟังดังนั้นจึงตอบกลับไปว่า “ชะกุยะบิเมะ เพียงชั่วข้ามคืนเจ้าก็ตั้งครรภ์แล้ว หรือ บุตรในครรภ์ของเจ้าคงมิใช่บุตรของข้า หากแต่เป็นบุตรของเทพบนพื้นพิภพอย่างแน่นอน” เมื่อโคะโนะฮะนะ

โนะซะกุยะบิเเมะได้ฟังดังนั้นจึงตอบกลับไปว่า “หากบุตรในครรภ์ของข้าเป็นบุตรของเทพบนพื้นพิภพ คงถือกำเนิดขึ้นมาอย่างไม่ปลอดภัย แต่หากเป็นบุตรของเทพสวรรค์ คงถือกำเนิดขึ้นมาอย่างปลอดภัยเป็นแน่” ทันใดนั้นนางจึงสร้างเรือนคลอดอันศักดิ์สิทธิ์ขนาดใหญ่ซึ่งไร้ประตูขึ้นมา แล้วเข้าไปอยู่ด้านในนั้น จากนั้นนำดินกลบปิดทางเข้าไว้ เมื่อถึงเวลาคลอด นางได้จุดไฟเผาเรือนคลอดนั้นและให้กำเนิดบุตรออกมา บุตรที่ถือกำเนิดขึ้นมาในขณะที่เปลวไฟกำลังลุกโชนนั้นนับนามว่าเทพโฮะตะริ (ย่อ) บุตรที่ถือกำเนิดขึ้นถัดมามีนามว่าเทพโฮะซุเซริ และถัดมามีนามว่าเทพโฮะโอะริ หรืออีกชื่อหนึ่งเรียกว่าเทพอะมะทซุอิตะกะฮิโกะโฮะโฮะตะริ บุตรที่ถือกำเนิดขึ้นมามีจำนวนทั้งสิ้นสามองค์ (แปลโดยผู้วิจัย)

หากพิจารณาจากตัวบทแล้ว จะเห็นได้ว่าไฟในกรณีของโคะโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเเมะมีความแตกต่างกับไฟในกรณีของเทพฮิสะนะมีย่างสิ้นเชิง โดยไฟในกรณีของโคะโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเเมะอาจแสดงถึงชีวิตใหม่ เนื่องจากนางได้ให้กำเนิดชีวิตใหม่ออกมาในขณะที่เปลวไฟกำลังลุกโชน ซึ่งชีวิตใหม่ในที่นี้หมายถึงบุตรชายทั้งสามของนาง ได้แก่ เทพโฮะตะริ เทพโฮะซุเซริ และเทพโฮะโอะริ ทั้งนี้ เปลวไฟไม่ได้ก่อให้เกิดอันตรายใด ๆ ต่อนางหรือบุตรชายทั้งสามของนาง แต่กลับทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการให้กำเนิดชีวิตใหม่ โดยเหตุการณ์ดังกล่าวอาจสะท้อนถึงคติความเชื่อที่ว่าผู้หญิงคือผู้ให้กำเนิดชีวิตใหม่

อนึ่ง ไฟที่แสดงถึงชีวิตใหม่ในกรณีนี้ ยังอาจหมายถึงชีวิตใหม่ของโคะโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเเมะที่ปราศจากคำครหาของเทพนินิงายหลังจากที่นางใช้ไฟเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ ซึ่งเหตุที่นางใช้ไฟเป็นเครื่องพิสูจน์ความบริสุทธิ์ อาจเป็นเพราะชาวญี่ปุ่นเชื่อว่าไฟสามารถชำระสิ่งต่าง ๆ ให้บริสุทธิ์ได้ดังที่ได้กล่าวไปในหัวข้อที่ 6.1 ดังนั้น การใช้ไฟเป็นเครื่องพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของนาง จึงเป็นกระบวนการชำระล้างคำครหาที่เทพนินิงายมีต่อนางให้หมดสิ้น โดยไฟที่แสดงถึงชีวิตใหม่ของนางอาจสะท้อนถึงคติความเชื่อเรื่องชีวิตใหม่ที่บริสุทธิ์ภายหลังการใช้ไฟชำระ ซึ่งเชื่อมโยงถึงขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวญี่ปุ่นที่มีการใช้ไฟเป็นเครื่องชำระ เช่น พิธีโกะมะและเทศกาลไฟทงโตะยะกิ โดยพิธีโกะมะ (護摩) ทะชิกะวะ มุซะมิ 立川武蔵 และ Madhavi Kolhatkar (2012, pp. 1-45) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นพิธีกรรมบูชาไฟของพระพุทธศาสนานิกายฉินงนในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากพิธีกรรมบูชาไฟของประเทศอินเดีย ในพิธีจะมีการจุดไฟบูชาต่อหน้าเทพเจ้าต่าง ๆ และมีการนำเครื่องบูชา อาทิ ไม้ธูป พิษ เครื่องหอม ดอกไม้ ลงไปเผาในกองไฟ โดยไฟในพิธีนี้ถือเป็นสัญลักษณ์ของการชำระ และช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางจิตใจให้แก่ผู้ปฏิบัติ ในส่วนของเทศกาลไฟทงโตะยะกิ (トンドヤキ) คิกุชิ คะสุอิโระ (菊地 和博, 2014, pp. 45-56) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นเทศกาลไฟที่จัดขึ้นประมาณวันที่ 15 มกราคมของทุกปี โดยมีการนำของตกแต่งปีใหม่ เช่น กิ่งสน เชือกมกคล ตุ๊กตาตะรุมะ และสิ่งของที่เปื้อนสัญลักษณ์ของโชคลาภมาทำการเผารวมกัน โดยเชื่อว่าการเผาส่งของเหล่านี้จะช่วยปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย อีกทั้งยังเชื่อว่าการยืนรับไอร้อนจากกองไฟดังกล่าวจะช่วยชำระร่างกายและจิตใจให้บริสุทธิ์ได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังมองว่าการที่ในโคะจิกิให้ไฟในกรณีของโคะโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเเมะแสดงถึงชีวิตใหม่ ซึ่งเชื่อมโยงถึงชีวิตใหม่ของนางที่ปราศจากคำครหาของเทพนินิงาย และการใช้ไฟเป็นเครื่องชำระให้บริสุทธิ์ อาจเป็นเพราะต้องการเน้นย้ำถึงคุณลักษณะอันบริสุทธิ์ของนางในฐานะผู้ให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ ทั้งนี้ ในตัวบทโคะจิกิที่บรรยายเหตุการณ์การคลอดบุตรผู้สืบเชื้อสายแห่งเทพสวรรค์ของนาง ไม่ได้มีการระบุถึงการมีมลทินจากความตายและการคลอดบุตร แม้ตัวบทจะระบุว่านางถูกเทพนินิงายใส่ความว่าตั้งครรภ์บุตรของเทพบนพื้นพิภพ แต่กรณีดังกล่าวเป็นเพียงการถูกกล่าวหาอันเกิดจากความเข้าใจผิด เนื่องจากเทพนินิงายเห็นว่านางได้ตั้งครรภ์บุตรของตนหลังจากมีสัมพันธ์กันเพียงหนึ่งคืน กล่าวได้ว่านางบริสุทธิ์และไม่ได้มีมลทินหรือความผิดบาปแต่แรก และ

การที่นางใช้ไฟเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน ย่อมเป็นการยืนยันถึงคุณลักษณะอันบริสุทธิ์ของผู้ให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์

จะเห็นได้ว่าไฟในกรณีของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเระแสดงถึงชีวิตใหม่ ซึ่งหมายถึงชีวิตใหม่ที่ถือกำเนิดขึ้นท่ามกลางเปลวเพลิง และชีวิตใหม่ของนางที่ปราศจากคำครหาของเทพนินิง ทั้งยังสะท้อนคติความเชื่อที่ว่าผู้หญิงคือผู้ให้กำเนิดชีวิตใหม่ และคติความเชื่อเรื่องชีวิตใหม่ที่บริสุทธิ์ภายหลังการใช้ไฟชำระ ซึ่งปรากฏในขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวญี่ปุ่น นอกจากนี้ การที่โคะจิกิให้ไฟในกรณีของนางแสดงถึงชีวิตใหม่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับชีวิตใหม่ของนางและการใช้ไฟเป็นเครื่องชำระ อาจเป็นเพราะต้องการเน้นย้ำถึงคุณลักษณะอันบริสุทธิ์ของนางในฐานะผู้ให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์

6.4 บทสรุปของไฟที่ปรากฏในความสัมพันธ์ของเทพอิสะนะมิและโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเระ

การที่โคะจิกินำเสนอความสัมพันธ์ของเทพอิสะนะมิกับไฟในแง่ของการทำลายล้าง และความสัมพันธ์ของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเระกับไฟในแง่ของชีวิตใหม่ อาจเป็นเพราะต้องการสะท้อนคติความเชื่อที่ว่าผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับไฟทั้งในแง่ของการทำลายล้างและชีวิตใหม่ โดยไฟในแง่ของการทำลายล้าง สัมพันธ์กับกระบวนการคลอดบุตรของผู้หญิง เนื่องจากเป็นกระบวนการที่มีความเจ็บปวด ทรมาน และอาจนำไปสู่การเสียชีวิต ซึ่งสามารถเปรียบได้กับการทำลายล้างของไฟ ความสัมพันธ์ดังกล่าวสะท้อนออกมาผ่านเรื่องราวการให้กำเนิดเทพแห่งไฟของเทพอิสะนะมิ ในขณะที่ไฟในแง่ของชีวิตใหม่ สัมพันธ์กับคติความเชื่อที่ว่าผู้หญิงคือผู้ให้กำเนิดชีวิตใหม่ ซึ่งสะท้อนออกมาผ่านเรื่องราวการให้กำเนิดบุตรในกองเพลิงของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเระ

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ความสัมพันธ์ระหว่างเทพอิสะนะมิและโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเระกับไฟมีความแตกต่างกัน โดยในกรณีของเทพอิสะนะมิ ไฟแสดงถึงการทำลายล้าง เนื่องจากเทพแห่งไฟได้ทำให้อวัยวะเพศของนางถูกเผาไหม้และทำให้นางเสียชีวิต ซึ่งอาจสัมพันธ์กับกระบวนการคลอดบุตรของผู้หญิง เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้หญิงเกิดความเจ็บปวด ทรมาน และอาจทำให้เสียชีวิต อีกทั้งไฟในกรณีของนางที่แสดงถึงการทำลายล้างและนำมาสู่การเสียชีวิตของนาง อาจสะท้อนถึงคติความเชื่อของชาวญี่ปุ่นที่ว่ามลทินจากความตายสามารถถ่ายทอดผ่านไฟได้ ซึ่งคติความเชื่อดังกล่าวปรากฏในพิธีศพของชาวญี่ปุ่นที่มีการหลีกเลียงการใช้ไฟร่วมกับบ้านที่มีผู้ตาย นอกจากนี้ การที่โคะจิกิให้ไฟในกรณีของนางแสดงถึงการทำลายล้างซึ่งสัมพันธ์กับมลทินจากความตาย อาจเป็นเพราะต้องการเน้นย้ำว่านางไม่มีบทบาทในการให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ เนื่องจากผู้ให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์ต้องเป็นผู้ที่ปราศจากมลทินจากความตายและการคลอดบุตร

ในทางกลับกัน ไฟในกรณีของโคโนะฮะนะโนะซะกุยะบิเระแสดงถึงชีวิตใหม่ เนื่องจากนางได้ให้กำเนิดชีวิตใหม่ออกมาในขณะที่เปลวไฟกำลังลุกโชน ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวอาจสะท้อนถึงคติความเชื่อที่ว่าผู้หญิงคือผู้ให้กำเนิดชีวิตใหม่ อีกทั้งไฟที่แสดงถึงชีวิตใหม่ในกรณีนี้ ยังอาจหมายถึงชีวิตใหม่ของนางที่ปราศจากคำครหาของเทพนินิง โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจสะท้อนถึงคติความเชื่อเรื่องชีวิตใหม่ที่บริสุทธิ์ภายหลังการใช้ไฟชำระ ซึ่งเชื่อมโยงถึงขนบธรรมเนียมและประเพณีของชาวญี่ปุ่นที่มีการใช้ไฟเป็นเครื่องชำระ เช่น พิธีโกะมะและเทศกาลไฟทโนะยะกิ นอกจากนี้ การที่โคะจิกิให้ไฟในกรณีของนางแสดงถึงชีวิตใหม่ ซึ่งเชื่อมโยงถึงชีวิตใหม่ของนางที่ปราศจากคำครหาของเทพนินิง และการใช้ไฟเป็นเครื่องชำระให้บริสุทธิ์ อาจเป็นเพราะต้องการเน้นย้ำถึงคุณลักษณะอันบริสุทธิ์ของนางในฐานะผู้ให้กำเนิดทายาทแห่งเทพสวรรค์

นอกจากนี้ การที่โคะจิกินำเสนอความสัมพันธ์ของเทพหญิงทั้งสององค์กับไฟในแง่ของการทำลายล้างและชีวิตใหม่ อาจเป็นเพราะต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่าผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับไฟในทั้งสองมิตินี้ กล่าวคือ ในแง่ของการทำลายล้าง สัมพันธ์กับกระบวนการคลอดบุตรของผู้หญิง และในแง่ของชีวิตใหม่ สัมพันธ์กับคติความเชื่อที่ว่าผู้หญิงคือผู้ให้กำเนิดชีวิตใหม่

อย่างไรก็ดี งานวิจัยชิ้นนี้ได้มุ่งเน้นการศึกษาไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างเทพหญิงกับไฟเป็นหลัก ทั้งนี้ ยังมีความสัมพันธ์ในอีกแง่มุมหนึ่ง ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างเทพชายกับน้ำ ที่ผู้วิจัยมีแผนจะศึกษาต่อไป เพื่อให้เห็นภาพเหตุการณ์ในญี่ปุ่นยุคโบราณ ตลอดจนคติความเชื่อที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมเรื่องดังกล่าวได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- ขนาด คีตสาร. (2561). *คติชนวิทยาญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทร์อร พัทฒนกุล. (2552). *แม่ในตำนานเทพที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง โคะจิกิและนิฮนโอะเมะกิ*. [วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรธยา สุวรรณระดา. (2553). *เรียนรู้ตำนานเทพญี่ปุ่นจากวรรณกรรมโคะจิกิ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hitomi Tonomura. (2007). Birth-giving and Avoidance Taboo: Women's Body versus the Historiography of "Ubuya". *Japan Review*, 19, 3-45.
- 井出真綾・牛山佳幸 (2016). 「古代日本における穢れ觀念の形成」 『信州大学教育学部研究論集』 9, 81-93.
- 菊地和博 (2014). 「小正月火祭り行事の比較考察：燃え盛る炎に人々は何を託したか」 『東北文教大学・東北文教大学短期大学部』 4, 45-57.
- 河野信子編 (1995). 『女と男の時空—日本女性史再考1ヒメとヒコの時代—原始・古代』 藤原書店.
- 桜井徳太郎編 (1980). 『民間信仰辞典』 東京堂.
- 立川武蔵, Madhavi Kolhatkar (2012). 「Buddhist Fire Ritual in Japan」 『国立民族学博物館調査報告』 105, i-198.
- 朴正義 (2014). 「『古事記』にあらわれた黄泉国「穢」の世界としての黄泉國」 『韓国日本学会』 99, 273-294.
- 山口佳紀・神野志隆光 (1997). 『新編 日本古典文学全集1・古事記』 小学館.
- 山田仁史 (2006). 「発火法と火の起源神話」 『東北宗教学』 2, 183-200.
- 吉田敦彦 (2007). 『日本神話の源流』 東京：講談社学術文庫.

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Affiliation: Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Corresponding email: zardzaza70@gmail.com

Received: 2025/01/01

Revised: 2025/02/23

Accepted: 2025/02/25